

Styregruppen for data og arkitektur

Review-rapport for: Referencearkitektur for selvbetjening

Indhold

Arkitekturreview af referencearkitektur for selvbetjening	2
Reviewgrundlag	2
Projektresume	2
Indstilling	3
Anbefalinger	3
Anbefalinger til det nuværende projekt	4
Anbefalinger til det fremtidige arbejde	5
Tværgående anbefalinger	6

Arkitekturreview af referencearkitektur for selvbetjening

Arkitekturreviewet af referencearkitektur for selvbetjening er udført på baggrund af projektets fremsendte materialer: Referencearkitektur for selvbetjening er udarbejdet efter skabelonanvisninger givet af sekretariatet for initiativ 8.1. Reviewet er udført i overensstemmelse med model for reviews, godkendt af styregruppen for data og arkitektur maj 2017 og er at betragte som et referencearkitektur-review. Reviewet er udført på version 0.6 af referencearkitekturen. Reviewboardet og deltagere er listet i nedenstående tabel:

Reviewboard:	Torben Mathisen, KL
	Brian Høj Jakobsen, SKAT
	Kim Michael Mortensen, Landbrugsstyrelsen
Sekretariat for 8.1:	Sarah Kirkeby Danneskiold-Samsøe, sek.
	Maj Julie Berger, sek.
	Michael Bang Kjeldgaard, arkitekt
Projektdeltagere:	Klaus Helberg Jensen, projektleder
	Nils Bundgaard, arkitekt (ekstern konsulent Rambøll)
	Peter Holbech (ekstern konsulent Rambøll)
	Søren Skaarup (ekstern projektleder Rambøll)

Reviewgrundlag

Udgangspunktet for reviewet af referencearkitektur for selvbetjening udgøres af hvidbog om arkitektur for digitalisering særdeleshed hvidbogens principper og regler for arkitektur godkendt i styregruppen for data og arkitektur på dennes møde 24. maj 2017. Principperne er gengivet nedenfor.

1. *Arkitektur styres på rette niveau efter fælles rammer (styring)*
2. *Arkitektur fremmer sammenhæng, innovation og effektivitet (strategi)*
3. *Arkitektur og regulering understøtter hinanden (jura)*
4. *Sikkerhed, privatliv og tillid sikres (sikkerhed)*
5. *Processer optimeres på tværs (opgaver)*
6. *Gode data deles og genbruges (information)*
7. *It-løsninger samarbejder effektivt (applikation)*
8. *Data og services leveres driftssikkert (infrastruktur)*

Projektresumé

Formålet med projektet er at udvikle en referencearkitektur, der understøtter bedre og mere sammenhængende brugerrejser (brugeroplevelser), også når borgernes og virksomhedernes opgaveløsning går på tværs af myndigheder. Den klassiske selvbetjeningsløsning har – som den klassiske blanket – fokus på at myndigheden skal indhente data for at kunne udføre en opgave. Afklaring med borgeren er typisk ikke interaktiv og indebærer, at borgeren i større eller mindre grad selv skal sammenstykke information og tegne billedet af, hvad der er relevant i hans situation, og hvilke handlemuligheder han har.

Referencearkitektur for selvbetjening gør brugerrejser til den designmæssige ramme for udviklingen af selvbetjeningsløsninger, således at der lægges lige stor vægt på en forberedelse af brugeren, gennemførelse af brugerrejsens kerne, og afrunding af brugerrejsen. Forberedelsen skal afklare og styrke brugerens forståelse af den opgave, der skal løses. Kernen er der, hvor brugerrejsens opgave løses såsom læse og godkende, ansøge, indberette, o.l. Afrundingen skal sikre, at brugeren er klar over, hvad gennemførelsen af kernen har bibragt brugeren, og hvilke muligheder denne nye kontekst har for brugeren. Gennem at designe selvbetjening ud fra brugerrejser sættes der fokus på brugerens behov i såvel forberedelse, kernens gennemførelse, afrundingen og eventuelle overdragelser. Dermed skabes muligheder for, at brugerne i højere grad lykkes med at anvende selvbetjening.

Indstilling

Det er reviewboardets vurdering, at arkitekturen for referencearkitektur for selvbetjening delvist er i overensstemmelse med principper og regler for den fællesoffentlige arkitektur, som fremstillet i hvidbog om arkitektur for digitalisering. Reviewboardet understreger, at der med det fremsendte materiale er udarbejdet et godt og solidt fundament for referencearkitekturen, der er på vej mod fuld overensstemmelse med hvidbogen. Den nuværende indstilling som værende delvis i overensstemmelse skal ses i lyset af, at referencearkitekturen foreligger i en version 0.6.

3 ud af 8 af hvidbogens principper vurderes i gult. Styring er i gult pga. uklarhed om referencearkitekturens anvendelse (skal/bør/kan og scope og principper for dette). Jura er vurderet i grøn, men reviewboardet påpeger, at en afklaring af de juridiske implikationer for datadeling ifbm. brugerrejser er en forudsætning for anvendelse af referencearkitekturen. Vedr. information finder reviewboardet, at projektet stadig har et arbejde med begrebsmodelleringen, både ift. konsistens samt ift. overholdelse af de fællesoffentlige regler for begrebs- og datamodelering. Applikation vurderes i gul, da der udestår et arbejde med komponenten vedr. kontekst for overdragelse. Endelig påpeges det, at Infrastruktur er vurderes irrelevant at vurdere, da der dels er tale om en referencearkitektur på konceptuelt niveau og det dels er uden for dokumentets centrale scope.

Niveau	Vurdering	
Styring	Delvist opfyldt	Yellow
Strategi	Fuldt opfyldt	Green
Jura	Fuldt opfyldt	Green
Sikkerhed	Fuldt opfyldt	Green
Opgaver	Fuldt opfyldt	Green
Information	Delvist opfyldt	Yellow
Applikation	Delvist opfyldt	Yellow
Infrastruktur	Irrelevant	

Reviewbordet har udarbejdet **14** anbefalinger, givet i denne review-rapport.

8 anbefalinger er til det nuværende projekt og **1** anbefaling til det fremtidige arbejde. Projektet anmodes om at tage stilling til disse anbefalinger i en handlingsplan.

Hertil er udarbejdet **5** tværgående anbefalinger, hvortil sekretariatet laver beslutningsoplæg til styregruppen for data og arkitektur.

Anbefalinger

Reviewet af referencearkitektur for brugerstyring har identificeret en række anbefalinger, der fremstår i tre kategorier:

1. Anbefalinger til det nuværende projekt: Herunder fremstår anbefalinger til projektet i dets nuværende og kommende faser, som det er præsenteret for reviewboardet.
2. Anbefalinger til det fremtidige arbejde i forlængelse af projektet: Her indgår anbefalinger til fremtidigt opfølgende arbejde efter idriftsættelse.
3. Tværgående anbefalinger: Disse anbefalinger identificeres af reviewboardet som centrale og relevante for projektets fremtidige succes, men samtidig af en sådan karakter, at disse udfordringer ikke kan løses af projektet isoleret set.

For så vidt angår anbefalinger i kategori 1 og 2, anmodes projektet om at imødegå disse ud fra følg-eller-forklar princippet i deres bemærkninger til review-rapporten samlet i en handlingsplan. For anbefalinger i kategori 3, udarbejder sekretariatet for initiativ 8.1 beslutningsoplæg. Disse beslutningsoplæg indgår ligeledes i styregruppen for data og arkitekturs behandling af reviewet.

Anbefalinger til det nuværende projekt

1. Det anbefales, at referencearkitekturen omdøbes til referencearkitektur for brugerrejser.

Det er reviewboardets vurdering, at brugerrejser (brugeroplevelser) skal være omdrejningspunktet for, hvordan offentlig sektor fremover møder borgere og virksomheder fremover og anbefaler derfor, at referencearkitekturen afspejler dette og omdøbes til referencearkitektur for brugerrejser.

2. Det anbefales, at referencearkitektur for brugerstyring i højere grad differentierer "skal" og "bør" for referencearkitekturens principper.

Det er reviewboardets opfattelse, at der bør være forskel på, hvordan afvigelser fra hhv. "skal" og "bør" principper håndteres. Fx kan det være et krav, at der aktivt søges dispensation fra "skal" principper, hvor det for "bør" principper kan være nok med en redegørelse efter følg-eller-forklar princippet. Reviewboardet anbefaler ydermere, at projektet i højere grad differentierer principperne, således at kun principper, der fx har lovmæssig hjemmel eller lignende statueres som "skal" principper samt at beslutningen om dette placeres på tilstrækkeligt højt niveau for at sikre opbakning til principperne. En mulighed er også at formulere principperne uden skal eller bør i passiv form og i bilagslisten definere anvendelsen i hht. typen af projekter.

3. Det anbefales, at referencearkitektur for selvbetjening ekspliciterer anvendelsen, herunder væsentligheden af aftaler mellem myndigheder.

Referencearkitekturen har stor indvirkning på design af løsninger i den offentlige sektor, herunder især tværgående løsninger. Reviewboardet anbefaler derfor, at bilag 1 til referencearkitekturen suppleres med et anvendelsesafsnit, herunder med mulighed for at opdatere et overblik over hvornår der indgås aftaler mellem myndigheder for at sikre sammenhængende brugerrejser.

4. Det anbefales, at princip 4 og 8 samt 2 og 7 sammenskrives.

Det er reviewboardets opfattelse, at princip 4 og 8 samt 2 og 7 er så tæt sammenhængende, at de med fordel kan sammenskrives. Herved gøres referencearkitekturen mere overskuelig og konkret.

5. Det anbefales, at referencearkitektur for selvbetjening udfolder sikkerhedsafsnittet med henvisning til referencearkitektur for brugerstyring.

Referencearkitektur for selvbetjening hviler på, at der findes et sikkert fundament for udstilling af løsninger og data til borgerne. Reviewboardet deler projektets opfattelse af, at referencearkitekturen i sig selv ikke skal behandle sikkerhed i dybden. Imidlertid er det boardets opfattelse, at referencearkitektur for selvbetjening med fordel kan forholde sig mere aktivt til eksisterende sikkerhedselementer, herunder referencearkitektur for brugerstyring.

6. Det anbefales, at begreber præciseres og udgør genstand for et modelreview.

Reviewboardet finder, at referencearkitekturens anvendelse af begreber ikke er entydig, og i visse tilfælde svært forståelig, fx anvendelse af brugerrejsekæder. Det er boardets vurdering, at projektet bør præcisere begreberne, herunder nedbringe antallet af anvendte begreber. Herefter bør begrebsmodellen være genstand for et modelreview i regi af initiativ 8.1.

7. Det anbefales, at referencearkitektur for selvbetjening udfoldes med en regelmotor komponent.

Det er reviewboardets erfaring, at det ikke er hensigtsmæssigt arkitektonisk at behandle regler i en workflow komponent. Boardet anbefaler derfor, at en regelmotor komponent tilføjes.

8. Det anbefales, at referencearkitekturen italesætter en løs kobling mellem præsentations- og funktionslag, hvor funktionalitet udstilles via API.

For mange selvbetjeningsløsninger vil kanalskifter både undervejs i brugerrejser samt over tid være en central del af, at møde brugeren hvor denne er. Reviewboardet anbefaler, at dette behov imødekommes gennem en løs koblet arkitektur mellem præsentations- og funktionslaget og at funktionalitet udstilles via API for at fremme innovation, fx i forhold til løsninger der understøtter brugerrejser på tværs af de enkelte selvbetjeningsløsninger.

Anbefalinger til det fremtidige arbejde

9. Det anbefales, at behovet for en central komponent til overdragelse analyseres nærmere.

Referencearkitektur for selvbetjening bygger i sin nuværende udformning på en komponent der udgør selvbetjeningskontekst til overdragelse. Der lægges i referencearkitekturen op til, at dette er en central komponent med data persistens.

Det er reviewboardets vurdering, at en central komponent kan have både juridiske og styingsmæssige udfordringer, samt at der for en lang række mindre komplekse forløb er et potentiale for at løse problemstillingen mere enkelt og direkte med en beskedfordeler. Reviewboardet anbefaler, at det undersøges om der er behov for denne komponent til selvbetjeningskontekst for overdragelse, og at den i så fald kun håndteres på overordnet konceptuelt niveau i version 1.0 af referencearkitektur for selvbetjening og gøres til genstand for en efterfølgende mere dybdegående analyse.

Tværgående anbefalinger

10. Det anbefales, at ansvaret for arbejdet med sikring af dataudveksling på tværs af offentlig sektor klart placeres.

Udveksling af data på tværs af offentlig sektor er en forudsætning for design af brugerrejser på tværs af myndigheder. Anvendelsen af referencearkitektur for selvbetjening er derfor afhængig af, at der sikres overblik og hjemmel til dataudveksling. Reviewboardet anbefaler, at ansvaret for dette arbejde entydigt bør placeres, og at resultaterne bør tilgå referencearkitektur for selvbetjening.

11. Det anbefales, at det afklares, hvad vejledningspligten indebærer for offentlige digitale løsninger.

Offentlige myndigheder har pligt til at vejlede borgere. Dette ansvar kan potentielt udbredes med digitale løsninger, da man gennem udveksling af data kan få større indsigt i borgerens situation, og dermed være vejledningspligtig indenfor et større område. Reviewboardet anbefaler, at det afklares hvor omfattende denne vejledningspligt er digitalt, således at kravene hertil kan integreres i offentlige selvbetjeningsløsninger.

12. Det anbefales, at det afklares, hvad en fælles informationssikkerhedsarkitektur indebærer.

En forudsætning for referencearkitektur for selvbetjening er en fælles arkitektur for informationssikkerhed, jf. arkitekturregel 4.2 i hvidbogen, da selvbetjening udgør et udstillingspunkt for myndigheder til omverden. Der er ikke udarbejdet en overordnet vejledning til, hvad en fælles arkitektur for informationssikkerhed udgør, eller hvorledes projekterne skal forholde sig hertil. Reviewboardet anbefaler, at en sådan vejledning udarbejdes og at referencearkitektur for selvbetjening - i en senere version - adresserer eventuelle implikationer heraf.

13. Det anbefales, at notationssprog til regler afklares.

En stor del af de fremtidige selvbetjeningsløsninger vil bygge på regler. For at sikre udveksling og genbrug på tværs, er det reviewboardets anbefaling, at et fælles notationssprog bør udpeges. Reviewboardet peger på, at DMN kan være en mulighed, men det bør være genstand for nærmere analyse af målgruppens behov som også bør inddrage øvrige notationsanvendelser som fx BPMN, CMMN, m.v.

14. Det anbefales, at behov for tværgående arkitektur for klassifikation afklares.

Klassifikationer er et centralt element i referencearkitektur for selvbetjening, og reviewboardet ser anvendelse af forskellige typer af fælles klassifikationer (fx emne, opgave, handling, status) som mulig tværgående byggeblokke i den fællesoffentlige digitale arkitektur. Reviewboardet anbefaler derfor, at behov for en fælles arkitektur for klassifikation afklares.